

GECE KELEBEKLERİ (Güveler)

Gece kelebekleri, Lepidoptera takımının büyük çoğunluğunu oluşturur. Güve türlerinin çoğu geceleri aktiftir ama alacakaranlık ve gündüz uçan türler de vardır. Ancak biyolojik aktiviteleri gece gerçekleşir. Bazı gece kelebeklerinin kanatları küçüldüğü için uçamazlar. Gece kelebeklerinin anten yapıları çok farklıdır (tarak görünümlü, iplik şeklinde, tüylü vb.). Bazen antenler erkek ve dişi kelebeklerde birbirinden farklı olur, bu sayede cinsiyet ayrımı yapılabilir. Bazı gece kelebeklerinde başlarında bulunan ve beslenmede kullanılan hortum körelmiştir. Bu nedenle beslenemezler. İpek böceği olarak bilinen *Bombyx mori* bu türlerden biridir.

Kanat açıklığı yaklaşık 28 cm olan Saturniidae familyasındaki *Attacus atlas* isimli gece kelebeği dünyanın en büyük kelebeklerindedir. Yine bu familyadan *Saturnia pyri* ise ülkemizde bulunan en büyük kelebek türüdür. Türkiye'de yaklaşık 4.200 gece kelebeği türü olduğu bilinmektedir.

Gündüz ve gece kelebeklerini nasıl ayırırız?

Gündüz ve gece kelebeklerinin ayrımı tek bir bilimsel özelliğe dayanmaz. Aşağıdaki temel özellikler genellikle bu iki grubu birbirinden ayırmaya yardımcı olur:

- Gündüz kelebeklerinin tamamı topuzlu antene sahipken, gece kelebeklerinde iplik, taraklı ve tüylü gibi farklı anten tipleri görülür.
- Gece kelebeklerinin bir kısmı yalnız geceleri, bazıları da gündüzleri kısa mesafelerde uçarken, gündüz kelebekleri ise sadece gündüz hareketlidir.
- Gündüz kelebekleri konduklarında kanatlarının üst yüzeyini birbirine çakıştırıp dik tutar. Gece kelebekleri ise konduklarında genellikle kanatlarını yere paralel ya da gövdelerinin yanında tutar.
- Pek çok gece kelebeği türünün uçuş yeteneği gündüz kelebeklerine göre daha zayıftır. Gündüz kelebekleri çiçekten çiçeğe aralıksız uçarken gece kelebekleri çok daha kararsız, daha kısa aralıklı ve daha kısa süre uçar.

Atlas kelebeği hariç posterde yer alan diğer gece kelebekleri ülkemizin farklı ekolojik özelliklere sahip bölgelerinde, farklı tarihlerde gözlemlenmiş ve fotoğraflanmıştır. Tüm bu kelebekler ve çok daha fazlası ülkemizin biyoçeşitliliğinin en renkli parçalarıdır.

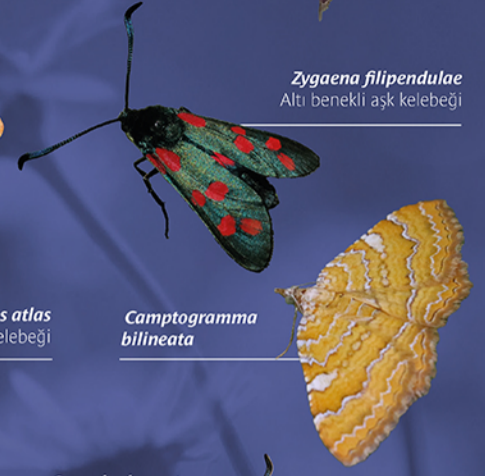
Zeuzera pyrina
Sarı ağaçkurdu

Synanthedon myopaeformis
Elma gövde kurdu

Zygaena filipendulae
Altı benekli aşk kelebeği

Attacus atlas
Atlas kelebeği

Camptogramma bilineata

Scopula decorata
Dantel kelebeği

Zygaena laeta

Hyles livornica

Thalera fimbrialis

Arctia villica
Çadır tırtılı

Lythria purpuraria
Pırpır kelebeği

Zygaena lonicerae

Zygaena carnolica
Haleli aşk kelebeği

Abraxas sylvata

Macroglossum stellatarum
Atmaca güvesi

Tretopteryx pertusalis

Rhodostrophia sp.
Güzelim kelebeği

Amata phegea

Utetheisa pulchella

Zygaena cambysea

Zygaena armena

Problepsis ocellata
Pırlı kelebeği

Thyatira batis

Saturnia pyri
Baykuş kelebeği

Daphnis nerii
Kamuflaj kelebeği

Euplagia quadripunctaria
Kaplan güvesi

Hylaea fasciaria

Thetidia smaragdaria

Dysgonia algira
Yolcu kelebeği

Pyrausta aurata

Bilim ve Teknik

Temmuz 2024 680. sayının ekidir.

Hazırlayanlar:

Prof. Dr. Feza Can, Dr. Öğrt. Üyesi Evrim Karagöçin,
Ali Atahan, Oktay Subaşı

Grafik Tasarım - Uygulama:
Hüseyin Diker